

# Kvalitative metoder

De kvalitative metoder har været i hastig vækst i human- og samfundsvidenskaberne i de seneste 25 år, og forskere har på tværs af faggrænser udviklet et væld af tilgange og perspektiver. Ny bog samler de kvalitative metoder i ét værk.

”Kvalitative metoder. En grundbog” er overordnet set et positivt bidrag til undervisningsbøgeren. Bogen vil efter min mening kunne anvendes på humanistiske, samfundsvidenskabelige, sundhedsvidenskabelige uddannelser, hvor faget kvalitative metoder findes. Dog vil det formentlig være varierende, hvilke kapitler der har størst relevans som pensumlitteratur på de forskellige uddannelser, og hvilke der kan anvendes som supplerende litteratur.

Jeg var positivt indstillet over for bogen, inden jeg begyndte at læse den. Læsningen af den gjorde mig til tider mere begejstret, til andre tider mindre begejstret. Min endelig vurdering er lettere ambivalent, om end hældende til det positive, idet jeg synes, at bogen på en række områder kunne have været en bedre grundbog.

Dette vil jeg forsøge at redegøre for i det efterfølgende, hvor jeg dog ikke omtaler alle dele af bogen, idet dens omfang er for stort til det. I stedet fokuserer jeg på bogens opbygning og nogle af de kapitler, som jeg har fundet særligt gode, dels fra den studerendes eller spirende forskers vinkel, dels underviserens vinkel, som således også er de vinkler, anmeldelsen bør læses med.

## Bogens opbygning

Bogen indledes med en kort introduktion på knapt 8 sider.

Derefter er bogen bygget op i tre dele. *Del 1. Metoder*, som indeholder otte kapitler: Interviewet: Samtalen som forskningsmetode. Feltarbejde. Observationsmetoder (herunder videoobservation). Aktionsforskning. Fokusgrupper. Dokumentanalyse. Autoetnografi. Evaluering. *Del 2. Tilgange*, som indeholder ti kapitler: Fænomenologi. Grounded theory. Narratologi og feltstudier. Diskursanalyse. Konversationsanalyse. Multimodale konstitueringsprocesser i empirisk forskning. Kritisk teori. Psykoanalysens empiri. STS. Dekonstruktion. *Del 3. Perspektiver*, som indeholder syv kapitler: Den kvalitative undersøgelsesforms særlige kvaliteter. Etik i kvalitativ forskning. Kvalitative analyse-redskaber. Fem misforståelser om casestudiet. Kvalitet i kvalitative studier. Formidling af kvalitativ forskning.

Min læsning af bogen afstedkom en generel undren over pla-

ceringen af de forskellige kapitler under bogens tre hoveddele. Jeg fik indtryk af, at der har været en a priori placering af bidragene, som ikke er ændret, uagtet forfatterne til flere kapitler gør det klart, at den metode, de skriver om, ikke er en metode, men en tilgang eller et perspektiv og omvendt.

Fx skriver forfatteren til kapitel 8, som er placeret i metodede-len, at ”... er evaluering ikke en arbejdsstil, et paradigme eller en metode, men en måde at skabe en arbejdsopgave på. Dette kapitel handler om, hvorfor og hvordan kvalitativ metode kan være gavnlig som led i en evaluering.”

Da bogen præsenteres som en grundbog, kunne jeg ønske mig, at den havde indeholdt et eller flere kapitler samlende til start, hvor der redegøres for forskellige metoders og tilganges historiske udvikling og indbyrdes forhold. Der findes også elementer, som kunne bidrage til dette spredt rundt i en række af kapitlerne, ligesom der er kapitler, hvor en metode eller tilgang forholdes til andre metoder eller tilgange (fx 7, 9 og 19). Der er desuden nogle samlende kapitler i bogens perspektivdel, og kapitel 19 er det, som efter min mening kommer tættest på at være et oversigtskapitel. Samlet set er denne type af information dog for spredt og usystematisk til at kunne være ”godt nok” i en grundbog.

## Fra bogens methodedel

Jeg vil her fremhæve nogle af de kapitler, som jeg har fundet bedst opfylder grundbogsiden, og som jeg har fundet mest inspirerende både fra studenter- og underviservinklen. Bemærk dog, at dette ikke betyder at der ikke er andre udmærkede kapitler i bogen.

Kapitel 5 om *fokusgrupper* indeholder korte, men præcise, anvisninger og overvejelser om udvælgelse af respondenter, strukturering og moderator-positioner, introduktioner og startspørgsmål samt ganske lidt om andre typer facilitering. Kapitlet indeholder også et afsnit om analyse, der dog fremstår som alt for kortfattet til at være informativt for en studerende. Gennem kapitlet anvendes et gennemgående eksempel på en måde, så det informerer uden at blive styrende for kapitlet.

Kapitel 7 om *autoetnografi* er et interessant og instruktivt kapitel, som både introducerer og eksemplificerer autoetnografis forskellige subgenrer, samtidig med at forfatteren med kapitlet gennemfører et stykke autoetnografi.

Kapitel 8 om *evaluering* er et udmærket kapitel med korte og præcise introduktioner til det kvalitative fokus i henholdsvis responsiv, virknings-, brugerorienteret, partcipatorisk og transformativ evaluering.

### Fra bogens tilgangsdelen

Kapitel 9 om *fænomenologi* er en velskrevet og grundig introduktion til fænomenologi, som både kommer omkring grundlæggende kernebegreber, filosofiske grundantagelser og den særligt danske variant, Københavnerfænomenologien. Kapitlet indeholder både eksempler og anvisninger, der gør de forskellige tilgange til fænomenologisk arbejdsmetode og analyse samt det håndværksmæssige, tydelig.

Kapitel 10 om *grounded theory* introducerer noget kort grounded theory, men forklarer og eksemplificerer gengæld grundigt og informativt de forskellige kodningsformer, der anvendes inden for grounded theory.

Kapitel 13 om *konversationsanalyse* giver en yderst detaljeret indførelse i ti grundlæggende principper for konversationsanaly-

se samt den praktiske gennemførelse af sådanne, begge dele krydret med eksempler. Kapitlet er et af bogens mest grundige og for mig det mest ”nye” i bogen.

### Fra bogens perspektivdel

Kapitel 19 om *den kvalitative undersøgelsesforms særlige kvaliteter* giver en udmærket, om end lovlig knapt historisk oversigt over de kvalitative metoders opståen. Kapitlets særlige styrke er dog, at det både behandler det kvantitative i kvantitativ metode og det kvalitative i kvalitativ metode samt forholder disse til hinanden, også videnskabsteoretisk.

Kapitel 20 om *etik i en kvalitativ verden* behandler på udmærket vis forholdet mellem etik og videnskab historisk og diskuterer forskellige former for etik i forhold til forskning. Kapitlet afsluttes med nogle eksempler på de etiske overvejelser, der bør gøres i forbindelse med forskningsprocessens faser.

---

På trods af manglerne vil jeg alligevel varmt anbefale bogen. Bogen indeholder mange udmærkede kapitler, som den studerende kan lære af, og som udmærket kan anvendes som udgangspunkt for undervisning i kvalitativ metode. ■

Tine Nielsen



## BOGDATA

Svend Brinkmann & Lene Tanggaard (red.): "Kvalitative metoder. En grundbog". Hans Reitzels Forlag, 2010, 560 sider. 425 kr.